

Halk Meclisleri; Mahalle Meclisleri ile Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi gibi çeşitli alt meclislerin temsilcilerinden ve Halk Meclisinin yönetim anlayışına dayalı çeşitli toplumsal kesimlerin kent yönetimine katkıda bulunma amacıyla oluşturdukları "çalışma komisyonlarının" temsilcilerinden oluşur. Böylelikle yerelde yaşayan her birey, meslek ve iş çevreleri, etnik topluluklar ve kitle örgütleri halk meclisinde temsil edilir. Temsilin oluşumunda kadınların ve gençlerin temsilinde pozitif ayrımcılık kuralı uygulanacaktır. Halk Meclisini oluşturan alt meclislerin ve çalışma komisyonlarının kendi içlerinde ayrı çalışma programları ve organları olacaktır. Halk, çalışmanın bütün aşamalarında, her düzeylerdeki temsilcilerini, demokratik bir şekilde değiştirme hakkına sahip olacaktır.

DEMOKRATİK HAKLAR FEDERASYONU

DEMOKRATİK YEREL
YÖNETİMLER GİRİŞİMİ
YEREL YÖNETİMLER PROGRAMI

2009

DEMOKRATİK HAKLAR FEDERASYONU
DEMOKRATİK YEREL YÖNETİMLER GİRİŞİMİ
YEREL YÖNETİMLER PROGRAMI

TEL: (0212) 243 91 92

2009

Kardelen Yayıncılık Özel Sayı 2009/1
Mahmut Şevket Paşa Mah. Sivas Sok.
No:2 Kat:3 Okmeydanı/İSTANBUL
Tel:(0212) 238 37 76
Faks:(0212) 238 37 96

BASKI: Analiz Basım

I- GİRİŞ:

Yerel yönetimler, toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulmuş, karar organlarını doğrudan halkın seçtiği, demokratik ve özerk yapılanmaya olanak tanıyan yönetim birimleridir. Ülkemiz yerel yönetimleri, devlet tarafından, yukarıdan aşağıya doğru, hâkim sınıfların çıkarları doğrultusunda inşa edilmişlerdir. Bundan kaynaklı hâkim sınıfların, egemenliğini koruma ve geliştirme ihtiyacı doğrultusunda belirlediği, yereldeki ekonomik ve sosyal güç odaklarının bir tür iktidar merkezleri işlevini gördüler, mevcut üretim ilişkilerinin ve egemenlik yapısının yeniden üretilmesinin yerel araçları oldular, genellikle devletin ve merkezi siyasal iktidarların vesayeti altında işleyişini sürdürdüler. Bu süreçlerde, egemen toplumsal yaşam biçimini sürdürebilmek ve meşruiyet kazanabilmek için, yerel düzeyde ihtiyaç duyulan hizmetleri, kısmen sunma yoluyla halkı sistemle bütünleştirme yolunu seçtiler. Halkın örgütsüz olmasından yararlanan devlet ve siyasal iktidarlar, yereldeki ekonomik ve sosyal güç odaklarıyla birlikte, yerel yönetimleri birer arpalık olarak kullandılar. Var olan kaynakları diledikleri gibi kullanmakla kalmayıp halkın kendilerine biat etmesini sağladılar.

Dünya kapitalist sistemine için kriz olgusunun çözümü adına 1980'li yıllardan itibaren uygulamaya konulan neo liberal politikalarla birlikte, yerel yönetimlere daha çok önem verileceği, demokratik kurumlara dönüştürüleceği, olanak ve fonksiyonlarının arttırılacağı iddia edildi. Ancak uygulama sürecinde de görüldüğü üzere, kısmen arttırılan olanak ve fonksiyonlar, daha ziyade kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi yoluyla, kaynakların yereldeki ekonomik ve sosyal güç odaklarına aktarılması, rant alanlarının oluşturulması, piyasa ilişkilerinin yerelerde yaygınlaştırılması amacıyla kullanıldı. Dünya Bankası vb. emperyalist kuruluşlarca da desteklenen ve 'yerelleşme' olarak adlandırılan bu politika, merkezi hükümet elindeki yetkilerin yerel yönetimlere, buradan da özel sermayeye aktarılması olarak planlanmakta, demokratikleşme söylemi ise kılıf olarak kullanılmaktadır. Neo liberalizmin, 'devletin küçültülmesi' olarak ifade edilen piyasalaştırma hamlesinin yansıması olan bu süreç, kazanılmış sosyal haklar da dâhil olmak üzere tüm kamusal yerel hizmet ve işlevlerin özelleştirmeler yoluyla özel sermayeye devri şeklinde işlemektedir.

Yerel ölçekler, eşitsiz geliştikleri gibi çoğunluğu alt yapı olanaklarından ve yeterli mali kaynaklardan yoksundur. Uygulanan merkezi ekonomik politikalarla yoksullaştırılan, işsiz bıraktırılan ve (köylerinden) göçe zorlanan kitlelerin temel ihtiyaçlarını karşılayacak olanakları bulunmamaktadır. Bir diğer sorun ise yerel birim yönetimlerinin hizmet anlayışı, sorunlara yaklaşımı ve mevcut kaynakları kullanma tercihlerinde yaşanmaktadır. Hizmetlerin özelleştirilmesi ve piyasa koşullarına göre fiyatlandırılması, sorunların nedenlerinden ziyade sonuçlarına müdahale edilmesi, yatırımlarda temel ihtiyaçlara öncelik verilmemesi, bulunan bölgenin tarihi, kül-

türel ve ekolojik değerlerine sahip çıkılmaması, kent rantının zenginlere aktarılması gibi durumlar, halkın yaşadığı sorunların artmasına ve kronikleşmesine yol açmaktadır.

Üretim sürecinden dışlanmış bir halde kent birimlerine akın eden kitleler, sosyal destek sistemlerinin piyasa kurallarına göre düzenlenmesiyle birlikte asgari yaşam koşullarını da yitirmektedir. Yetersiz beslenme, sağlıksız mekânlar ve önlenilmez hastalıklardan ölümler olağan hale gelmektedir. 'Suç'a yönelme, dilencilik, özürsüz ve yaşlıların bakımsız kalması, çocuk emeği kullanımı, aile içi çatışmalar, kadın ve çocuk istismarı gibi olguların sorumluluğu da yoksullarda aranmaktadır.

Yoksulların yaşadığı bu sorunlar üretim, tüketim ve sömürü ilişkilerinin döngüsünü aksatan etkiler yarattığı için toplumsal bir nitelik kazanmaktadır. Egemenlerin bu sorunlara ilgisi, mevcut sistemin devamı için gerekli olan meşruluğu ve güvenliği sağlama ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Sorunları belirli düzeylerde kontrol altında tutma gayretleri günümüzde, sosyal devlet döneminden farklı olarak kazanılan hakların ortadan kaldırılması, ihtiyaç gruplarının düşkün hale getirilmesi, cezai ve polisiye yöntemlerin artırılması, ortaya çıkması muhtemel tepkilerin ve küçük ölçekteki boğdurulması stratejisine dayanmaktadır.

Yerel yönetim hizmetlerine en çok ihtiyaç duyan kent nüfusunun çoğunluğu ortak sorunlara sahiptir. Ancak halkın büyük bölümü, örgütsüz topluma uyumlu bir biçimde bireysel çabalarla çözüm arayışındadır. Ücretiyle geçinenler ile köylülerin ağırlıklı kesimi örgütsüzdür. Var olan sendikalar ise çeşitli nedenlerle güç ve etki kaybı içindedir. Toplumsal muhalefetin gerilediği koşullarda örgütsüz kesimlerin hak ve çıkarlarını korumaları, insan onuruna yakışır düzeyde yaşamını sürdürmesi olanaksızdır.

II- YAKLAŞIM:

Toplumsal kesimlerin, mevcut kaynaklardan, üretilen mal ve hizmetlerden yararlanma düzeyi, onların örgütlü politik gücüyle doğru orantılıdır. Egemen sistemin, ekonomik, sosyal ve siyasal anlamda 'ajan'ı olarak tasarlanan yerel yönetimleri, halk örgütlenmesiyle bütünleştirerek yerel bölüşüm ilişkilerine halktan yana etkili müdahaleler yapan, bağımsızlık ve halk demokrasisi mücadelesine katkı yapacak araçlara dönüştürmek mümkündür. Egemen sisteme rağmen bunun başarılması için öncelikle emekçilerin ve yoksul halk kitlelerinin ortak çıkarlarının savunulması temelinde güçlü bir toplumsal örgütlenme sağlanmalıdır. Bunun da yolu, meşruiyetini emekçi ve yoksul halkın katılımından ve sahiplenmesinden alan yerel yönetimlerin, her koşul altında ve tüm faaliyetlerinde onlara öncelik tanınması ve onlarla birlikte örgütlenmesinden geçmektedir. Bu yolda mesafe kat edilmesi yerel yönetimleri merkezi otoritenin birer ajanı olmaktan kurtaracak ve buldukları bölgenin toplumsal, demokratik örgütlenmelerine dönüştürebilecektir.

Yerel yönetimler, halkla birleştiği ve geliştiği oranda, mevcut yönetim anlayışına karşı kendi alanında alternatif duruşlar yaratabilirler. Bireylerin söz, yetki ve karar süreçlerine doğrudan katılımıyla dahi, ezilenlerden, halkların kardeşliğinden, kültürel çoğulculuktan, ezilen cinslerin pozitif ayrımcılığından yana değişim ve dönüşüm başlatabilirler. Yerel yönetimin halktan yana bu dönüşümünün başarısı, merkezi devlet iktidarının yerel yönetim üzerindeki görünür ve görünmez etkilerinin azaltılmasıyla olanaklıdır. Bu anlayış, orta vadede yerleşim yerinin idari, ekonomik, sosyal ve hukuksal fonksiyonlarının da seçimle gelen yerel yönetime devredilmesine olanak tanıyan, demokratik özerk bir yönetimin siyasi altyapısını oluşturacaktır.

Yerel yönetimler, temel sorunların çözüm mercileri değildir. Bu ve benzeri sorunların nedenlerini açığa çıkaran, halkın toplumsal kurtuluşa yönelmesine katkı sunan bir yaklaşım geliştirilmelidir. Halkla birlikte örgütlenip devlet ve siyasal iktidardan hak talep etmeyi sürdürerek, yürütülecek faaliyetlerle günlük yaşamı kısmen kolaylaştırarak ve asıl önemlisi sorunların gerçek çözümüne katkı sağlayacak örgütlenme ve dayanışma modellerini yaratarak gelişme sağlanacağı her fırsatta bilince çıkarılmalıdır.

Yerel yönetimler tüm faaliyetlerini, halkı örgütlemeye ve onunla bütünleşmeye katkı yapacak biçimde planlanmalıdır. Diğer bir anlatımla faaliyet ve hizmet, toplumsal örgütlenmenin, dayanışmanın ve özlenen yaşam modelini oluşturmanın aracı olarak kurgulanmalıdır. Halkın öz örgütleri yaratılmadan ve bu örgütlerle çok yönlü ilişkiler içine girilmeden yerel yönetimlerin, merkezi otoritenin sınırları dışına çıkamayacağı, sınırları zorlamanın dahi güvencede olamayacağı, kaynaklarını etkin ve verimli kullanamayacağı bilinmelidir.

Koşulları oluşturularak bazı hizmetler halkın gönüllü katılımıyla organize edilmeli, bu tarz projeler, mevcut sistemi, devlet ve siyasal iktidarı teşhir etmenin aracı olarak kullanılmalıdır.

Yerel yönetimler kamusal hizmet modelini tercih etmelidir. Önceki süreçlerde özel sermayeye ihale edilmiş belediye hizmet ve faaliyetleri var ise bu hizmet ve faaliyetler doğrudan yerel yönetim bünyesine kazandırılarak program doğrultusunda değerlendirilmelidir. Yatırım veya hizmet faaliyetlerinin sorumluluğunu (yürürlükteki yasaların yarattığı engeller nedeniyle) doğrudan üstlenmesi mümkün olmadığı durumlarda, ihalelerin öncelikle verileceği kooperatifler kurulmalıdır. Hizmet üretimi, sunumu ve yatırımların hangi biçimde olursa olsun özel teşebbüse ihale edilmesi, varsıl kesimlere kaynak aktarımı anlamına gelebileceği gibi aynı zamanda faaliyetlerin maliyetini yükseltecek etki yaratacaktır. Çünkü herhangi bir ihaleyi alacak yatırımcının sağlayacağı kar payı, kaynak aktarımının somut ifadesidir ve geniş anlamda maliyetleri arttırıcı etkisi de olacaktır. Üstelik bu gibi faaliyetlerde geçici de olsa istihdam edileceklerin yerel yönetimler tarafından belirli kriterlere göre belirlenmesi, önemli sosyal faydalar sağlayacaktır.

Kurulu düzenin yönetim, hizmet ve bölüşüm aygıtı olan, yasal mevzuatla devlet organlarının (kaymakam, vali, içişleri bakanlığı) ve siyasal iktidarın vesayeti altında tutulmaya çalışılan yerel yönetimlerin, halkçı bir niteliğe kavuşturulması, toplumsal muhalefeti destekleyici araçlara dönüştürülmesi için, öncelikle sömürü sistemine muhalif kurum ve kişilerin, tutarlı bir konum almaları gerekmektedir. Toplumsal kurtuluş mücadelesi gibi bir derdi olanların yukarıda özetlenen anlayış çerçevesinde yerel yönetimleri ele almaları, toplumsal dayanışma ve örgütlenmeyi destekleyen ve geliştiren araçlara dönüştürmeyi sağlayacak program üzerinde anlaşma sağlamaları ve bu çerçevede aktif bir çalışma yürütmeleri ihtiyaçtır, bu ihtiyaca cevap olunmalıdır.

Bizler; sürekli geliştirilecek bir program etrafında yerel seçimlere, bulunduğumuz her alanda, program ilkelerine uygun müdahaleler gerçekleştirme kararlılığı içerisindeyiz. Bu sürecin oluşumunda, halkı tek söz ve karar organı olarak kabul ediyoruz. Demokrasi güçlerinin çalışmalarının ortaklaştırılması için tek koşulumuz bu temel yaklaşım olacaktır.

III-:KAPSAM:

1- Demokratik işleyiş örgütü olarak yerel yönetim:

Emperyalizmle derin bağımlılık ilişkileri bulunan ülkemiz, dünya halklarının sırtından geçinen bu odakların hizmetinde olan çeşitli siyasal kesimlere tanık olmaktadır. Ülkemiz bu sosyal ve ekonomik gerçekliğinden ötürü, geleneksel olarak güçlü ve son derece merkezileşmiş bir siyasal sistem tarafından yönetilmektedir. Bunun sonucu olarak yerinden yönetim süreci de yukarıdan aşağıya doğru örgütlenmiştir. Bunun yanında, devletin kimi yetkilerinin yerel yönetimlere devredildiği bir organizasyon söz konusudur.

Mevcut yapının ortaya çıkardığı siyasi oluşumlar, ellerindeki sınırsız olanakları kullanarak halkı kendi politikalarına yedeklemeyi başarmışlardır. Bu siyasi oluşumlar dayattıkları adaylarla, halkı tercihe zorlamışlardır. Yerel yönetimlerin olanakları kişisel çıkarlar için kullanıldıkça ezilen milyonların mutsuzluğu doruk noktaya ulaşmaktadır.

Yaklaşan 2009 yerel seçimlerinde de mevcut tablo değişmemiştir. Ancak; halkın çıkarları temel alınarak, yönetime ve çalışmalara katılım sağlanırsa ezilenler korunabilir, bu anlamda pratikler sergilenebilir. Demokratik yerel yönetimlerin oluşturulması ve halkın iktidar olması kolay olmayacaktır. Lokal noktalarda elde edilen başarılar, merkezi yönetimlerce her türlü baskıya ve şiddete muhatap olacaktır. Dolayısıyla, değişim talebimiz sadece yerel yönetimlere yönelik değildir. Halkın yerel yönetimlerde sağlayacağı kazanımların ancak yine kendilerine ait bir merkezi iktidar yoluyla süreklilik kazanarak garanti altına alınabileceği bilinci geliştirilmelidir.

2-Sosyal dönüşüm aracı olarak yerel yönetim:

En küçük yerleşim yerinden, en büyük yerleşim yerine kadar tüm alanlarda yoksullar toplumun tüm yükünü çekmelerine rağmen, milli gelirden ve yerel yönetimlerin olanaklarından en az onlar yararlanmaktadır. Bu sorunların yaratıcısı olan sosyal ve ekonomik sistem, yoksulları suça teşvik ederken, faturasını da onlara kesmektedir.

Toplumun yarısını oluşturan kadınlarımızın, gelenek, görenek, inanç ve kültürel anlayışlarla erkek egemen topluma karşı adeta köleleştirildiği yadsınamaz bir gerçektir.

Ülkemizde yerel yönetimlerin karşı karşıya kaldıkları en önemli sorunlardan biri de göç olgusudur. Göçün tamamen ortadan kaldırılması mümkün değildir. Doğal nedenlerle (iş değişikliği, evlilik vb.) veya farklı sebeplerle insanların yaşam alanlarını değiştirmesi her toplumsal sistemde var olacaktır. Ancak ülkemizde büyük sayıda insan gruplarının, ülkenin sosyal-ekonomik yapısının, üretim ve egemenlik ilişkilerinin neden olduğu yıkım sonucu kırsal bölgelerden büyük şehirlere göç etmeye devam etmektedir. Göç olgusunu yaratan etkenler içerisinde zorunlu göç uygulaması da önemli bir yer tutmaktadır. Çarpık kentleşme ve göç olgusunun en çok etkilediği çocuklarımızın eğitimi, sağlığı, ruhsal yapısı, kısaca yetişme ortamları ve olanakları olumsuzluklarla doludur. Oyun alanları, doğal ortamları, okulları kısaca hayatları şiddet, istismar, yoksulluk ve yoksunluklarla doludur. Kötü alışkanlıkların ve sokakların karanlıklarına terk edilmişlerdir.

Bu şartlarda yetişen çocuğun gençliği çok daha sancılı olmaktadır. Günümüzde gençlerin % 40'ı bir işte çalışmamaktadır. Geleceği konusunda karamsar ve kaygılı gençlik için eğitim, spor ve sosyal aktivite olanakları son derece kısıtlı bulunmaktadır. Yaşadığı yerin yönetiminde söz ve karar sahibi olma olanakları ellerinden alınmıştır.

Geleneksel aile yapısının dağılması ve yerine sağlıklı sosyal yardım kurumlarının ikame edilmemesinin sonucu olarak mağdur durumda olan çok sayıda yaşlı ve engelli için belediyelerce kayda değer bir koruma sağlanmadığı gibi, yaşlı nüfusun ihtiyaçları göz ardı edilmektedir.

Bu sosyal gurupların yanı sıra kişiler, özellikle bizim gibi ülkelerde, dâhil oldukları kimlik ve inanç gurubu dolayısıyla da çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Hhâkim yerel yönetim anlayışı da hizmet sunarken etnik, dinsel, kültürel kimliklere ayrımcı yaklaşım sergilemiştir.

Yukarıda kısaca analizini yaptığımız sosyal gurupların her bir unsuru, sayısız projelerin konusunu oluşturacak kapsama sahiptir. Yerel yönetimler gerçekliği itibarıyla bu sorunları tümüyle ortadan kaldıracabilecek niteliğe sahip değildir. Tarihsel birikimlerin, sosyal ve ekonomik yapının doğurduğu on yıllarca ihmal edilmişliğin izlerinin bir başına yerel yönetimlerle giderilmesi mümkün değildir. Ancak yerel yönetimle-

rin olanaklarının toplumun yararına kullanıldığı bir modelle, yerel yönetimlere halkın özverisi ve katılımı sağlanabilir. Böylesi halkçı bir belediyecilik anlayışı geliştirildiği oranda sorunları aşacak gücün "yerel yönetimlerin olanakları" değil; halkın söz, yetki ve karar mercilerinde bulunması olduğu görülecektir. Buna göre;

Yoksulluk içerisinde birçok sorunla boğuşan milyonlar için en geçerli çözüm yine yoksullar tarafından üretilecektir. Toplumsal faydayı öne çıkaran yerel yönetim anlayışı, demokrasi bilincinin geliştirilmesini, yardımlaşma ve dayanışma ilişkilerinin kuvvetlendirilmesini halk meclisleri vasıtasıyla sağlayarak, yoksulların çıkarlarını savunan bir yönetimi, bizzat onların emekleriyle parça parça inşa edecektir.

Halkla bütünleşmiş ve halkın desteğini sağlamış yerel yönetimler, kadının çalışma azmi, direngenliği ve özverisi üzerine kurulacaktır. Yaşam alanının kahramanı olan kadın, bu alanların örgütü olan belediyede temel alınacaktır. Bu nedenle, kadınların evinden çıkıp sadece yerel yönetimlere katılımı da sınırlı olmayacak şekilde, toplumsal (siyasal, ekonomik, kültürel) yaşama katılmasının önünü açacak çok yönlü çalışmalar yapılacaktır. Kadınların, yerel yönetimlerin halkın çıkarlarını doğrultusunda inşası sürecine aktif katılarak söz ve tavır üretmesini sağlayacak tedbirler alınacaktır. Kadınlara ve çocuklara ilişkin geliştirilecek olan yerel yönetim programında kadınların fikirleri ve önerileri yer alacaktır. Özellikle her yerelin ekonomik-sosyal ihtiyaçları farklılık arz edeceği için söz konusu yerlerde kesinlikle alan çalışmaları yapılacak ve somut projeler bu alan çalışmalarının sonuçlarından hareketle hazırlanacaktır. Bu çalışmalar kadın meclisleri oluşturularak koordine edilecek ve yapılması gereken şeyler bizzat kadınların inisiyatifinde hayata geçirilecektir.

Çocukların fiziksel, zihinsel, psikolojik olarak sağlıklı gelişmelerine katkı sağlamak yerel yönetimlerin amaçlarından olacaktır. Özellikle nüfusun göç verdiği, ekonomik-sosyal alt yapının güçlü olmadığı bölgelerde amaçsızlaştırılmış, düş dünyaları tarumar edilmiş, geleceksizleştirilmeye çalışılan yığınla çocuğun varlığı göz önünde bulundurulduğunda alternatif yaşam projeleri geliştirmeye çalışan yerel yönetimlerin uzun soluklu, güçlü çözüm projeleri geliştirip yaşamsallaştırmaları olmazsa olmazdır. Bu bağlamda sokakta yaşamak zorunda bırakılan çocukların ve uyuşturucu bağımlısı çocukların barınma, beslenme, eğitim- öğretim gibi ihtiyaçlarını gidermek için çeşitli projeler geliştirilecektir.

Çocuklar için önerilen projeler esas itibarıyla gençler içinde geçerlidir. Ancak yukarıda sayılan amaçların yanında ayrıca gençleri yerel yönetime aktif katılmaya sevk edecek, politik çözüm gücü olmaya yönlendirecek, gençlerin sorunlarının tartışıldığı, çözüm önerilerinin geliştirildiği ve yerel yönetime karşı hak ve sorumluluklarının belirlendiği bir gençlik meclisi oluşturulacaktır. Bu meclis gençlerde demokrasi kültürünün geliştirilmesine katkı sağlayarak onların fikirlerini zenginleştirecektir.

Yaşlılar ve engellilerin ekonomik, fiziki ve ruhsal zorluklarından dolayı sosyal ya-

şamdan dışlanmalarının önüne geçilecektir. Sağlık, barınma, beslenme temizlik ihtiyaçlarını karşılayacak mekânlar yaratılacaktır.

Kişi ve inanç grupları arasındaki her türlü ayrıma son verilecektir. Farklı kimlik ve inanç gruplarına dâhil olan kişi ve kesimlerin dillerini, inançlarını ve kültürlerini özgürce yaşayabilmesi ve bütün haklardan eşit olarak yararlanabilmesi güvence altına alınacaktır. Bu kesimler halk meclislerinin katılımcısı olacak ve bu yolla demokratik hak ve özgürlükleri güvence altına alacaktır.

3-Kent altyapısı ve kültürünün geliştirilmesi aracı olarak yerel yönetim:

Bugün nüfusun % 60'a yakını kentlerde yaşamakta, belde nüfusu ile oran daha da yükselmektedir. Köy nüfusunda yaşanan bu düşüş, son 50 yıllık süre içerisinde gerçekleşmiştir. Bu kısa tarihi döneme sıkışan nüfus hareketi, başta batı illeri olmak üzere tüm yerleşim yerlerinde plansız, programsız devasa yerleşim birimleri yaratmış, imar planı ölçeğindeki planlamaları dahi yapamadan ilçeler il olmuştur. Bu süre içinde öz niteliklerinden yoksun bir kentin ortaya çıkışı trajediyi de büyütmüş ve kenti içindikilerle birlikte yutacak bir nitelik kazandırmıştır.

Kent insanının ihtiyacına göre ve şehircilik ilkeleri kapsamında oluşturulması gereken imar planları, halkın çıkarı yerine bir avuç varsıl ve spekülâtörün çıkarı ve ihtiyacı gözetilerek oluşturulmuş veya revize edilmiştir. Bunun sonucu olarak diğer sorunların yanında konut ve ulaşım sorunu gün geçtikçe artmış, bir insan hakkı olan temiz su, sağlıklı çevrede yaşam ve konut hakkı sadece varsıllar için geçerli olmuştur.

Küresel ısınma nedeniyle tüm Dünya'da hissedilen iklim değişiklikleri ve çevre sorunu, yukarıda ifade ettiğimiz yağma ve talancı yönetim yapısı nedeniyle ülkemizde çok daha yakıcı bir soruna dönüşmüş bulunmaktadır. Ranta yönelik denetimsiz yapılaşma, su havzalarını ciddi biçimde tehdit ediyor. Şebekeden verilen su kirli. Buna rağmen milyonlarca insan bu kirli suları içiyor ve kullanıyor. Kısacası halk, kendisinin sebebiyet vermediği çevre felaketinin olumsuz etkisiyle karşı karşıya. Temiz ve sağlıklı içme suyundan yararlanmak her yurttaşın hakkıdır. Yurttaş için hak olan bu temiz içme suyuna erişim yerel yönetim içinse görevdir.

Sağlıklı iyi işleyen altyapı, yerleşim yerinin yaşam seviyesini ve kalitesini doğrudan etkilemektedir. Günü kurtarma amacıyla yapılan altyapı unsurları sık sık bozulmakta, geçici çözümlerle ayakta tutulmaya çalışılmaktadır. Teknolojik olanaklara rağmen yol, kanalizasyon ve arıtma büyük yerleşim yerlerinde yoksulların yaşadığı alanlarda ve Anadolu'nun pek çok il ve ilçelerinde hala bir hayal olarak görülmektedir. Bozuk ya da olmayan bir altyapı, çevre sorununun başlıca nedenlerinden biridir.

Büyük kentlerimizde ulaşım tam bir kargaşaya dönüşmüş bulunmaktadır. Toplu

ulaşım ihmal edilirken, bireysel ulaşım pompalanmıştır. Halk için, evinden işine, işinden evine gidiş gelişler her gün tekrarlanan eziyete dönüşmüştür. Ulaşım sadece teknik bir sorun değil, gerçek anlamda bir ideolojik yaklaşım sorunudur. Tercihlerin karayolu taşımacılığından yana kullanılması bu gün ülkemizde ulaşım sorununu bir kriz noktasına taşımıştır. Kent hayatı için uygun olan toplu taşımacılıktır. Toplu taşımının geliştirilmesi ve tercihin bundan yana kullanılmasıyla başlamak gerekmektedir. Ulaşımın birey açısından maliyetleri de bugünkü sistemde fahiştir. Ulaşım alt yapısı tamamlanincaya kadar sembolik katılım payları alınmalıdır ve imkanlar sağlandıktan sonra ulaşımın ücretsiz yapılması hedeflenmelidir.

Neolitik ve antik çağdan bu yana çok zengin bir kültür varlığına ev sahipliği yapmış, farklı ulus ve kültürlerin bir arada yaşamının mekânı olan Anadolu'da her karış topraktan fışkıran tarihi kültür varlıklarımız, ırkçı, şoven ve rantçı programlar tarafından yok edilmiştir. Bu yok edici süreç devam ettirilmektedir. Dolayısıyla kentlerimiz geçmişlerinden koparılmış, tarihi doku, açgözlülüğün ifadesi olan tekdüze kimiksiz ve kişiliksiz yapılara boğdurulmuştur.

İçinde yaşadığımız doğa milyarlarca yıldır yaşamaktadır. Eğer bir çevre felaketi ya da kozmik bir felaket yaşanmazsa milyarlarca yıl daha yaşamaya devam edecektir. Ancak son elli yılda insan, milyarlarca yılın tahribatının çok üstünde bir tahribat yaratmıştır. On binlerce yıldır orman olan alanlar son yüzyıl içinde yok edilmiş, milyonlarca yıldır boş olan sahil ve kumsallar son 50 yıl içerisinde betona yenik düşmüştür. Ortaya çıkan bu sonuçta emekçilerin ve halkın katkısının, yok denecek kadar az olduğunu biliyoruz.

Ancak bu gidişin sürdürülemez olduğu gün gibi açık. Açık olan bir diğer gerçeklik ise sorunun çözümünün aç gözlü, yağmacı sömürü düzeninin inisiyatifine bırakılmayacak olmasıdır. Halkın, kendi geleceğine sahip çıkması gerekmektedir. Bu nedenle çabamız, sadece bugüne ilişkin acil ihtiyaçları belirleyip çözmeye değil, tasarlanabilen geleceğin yaratılmasına da olanak vermelidir.

Bölgesel düzeyde oluşturulacak planlarla tarım alanları, ormanlar, su havzaları ve tarihsel alanlar ile yapılaşma esaslı alanlar kesinlikle ayrılacak, yapılaşma esaslı alanlar içinde ise sanayi alanları ile konut alanları birbirinden ayrılacaktır. Tarım alanları, ormanlar ve tarihi alanlar geleceğe taşınacak şekilde korunacak, bu alanlara yapılan tecavüzler tespit edilerek giderilecektir. Sanayi alanları ve konut yapılaşmasında, insan sağlığını ve refahını temel alan düzenlemeler yapılacak, sıvı ve gaz salımı şeklindeki sanayi atıklarının çevreye zararının bilimsel kabul sınırları içerisinde kalması kesinlikle sağlanacaktır. Bu tür düzenlemelerde insan sağlığı ve güvenliği dayanacağımız en güçlü temel olacaktır.

Mevcut yaklaşımla çözülmesi olanaksız olan konut sorununun çözümü, konut hakkının bir insan hakkı olduğu temel anlayışının kabulü ve hayata geçirilmesi çerçevesinde ele alınacaktır. İhtiyaç duyulan konutu üretmek için konut kooperatifleri kurulacak ve desteklenecektir. Bu konut politikasıyla bir hak olan konut üretiminin

yanında planlı ve güzel yaşam alanları da oluşturulacaktır. Sağlıksız yapılaşma alanlarının bulunduğu büyük kentlerin kent merkezlerinde ve gecekondu alanlarında, tamamen yeni rant alanları yaratmaya dönük sürdürülen kentsel dönüşüm eksenseli projeler durdurulacak, dönüşüm alanlarında yaşayanların söz ve karar sahibi olduğu, belediyenin bu projeleri teknik olanaklarla desteklediği oluşumlara dönüşürülecektir.

Ülkemiz jeolojik olarak deprem kuşağında yer almaktadır. Depreme dayanıklı konutlar yapılması konusunda bu güne kadar gerekli adımlar atılmamıştır. Özellikle İstanbul gibi büyük bir depremin beklendiği yerlerde gerekli güçlendirme ve dönüşüm için yapılan çalışmalar çok yetersizdir. Bir etkili depremde bizi, binlerce insanın hayatını kaybetmesi ve maddi ve manevi yıkım beklemektedir. Daha fazla kar, daha fazla sömürü anlayışına dayanan gerici sistem, diğer alanlarda olduğu gibi konut ve yapılaşma alanında da yaşanan felaketin esas sorumlusudur. Konut üretim, denetim, yapılaşma ve diğer alt yapı çalışmaları deprem olgusu göz önüne alınarak gerçekleştirilecektir. Var olan yapıların güçlendirilmesi için çalışmalar yürütülecektir. Tarihi kültürel varlığımızı tüm insanlığın ortak mirası olarak algılıyoruz. Tarihi alanların korunması ve ortaya çıkarılması, tanıtılması ve gelecek kuşaklara devredilmesi için çalışmalar yapılacak, bu alana ilişkin bilinç oluşturulacaktır.

Eğitim ve sağlık başta olmak üzere, altyapı, konut, ulaşım, içme suyu, temizlik gibi temel gereksinimlerin piyasalaştırılması, ücret karşılığı satın alınan metalara dönüştürülmesi kabul edilemez. Bu temel gereksinimler kamu kaynaklarından karşılanmalıdır, mevcut yasaların buna engel olduğu durumlarda bu gereksinim ve hizmetler sembolik ücretler karşılığında sunulmalıdır.

Halkın gönüllü desteği ve katılımı sağlanarak oluşturulacak olanaklarla üstesinden gelinemeyecek hiç bir zorluk yoktur.

4-Ekonomik yaşam alanı olarak yerel yönetim:

Yerel yönetimler, sahip buldukları olanakları ekonomik güçlerinin geliştirilmesi için kullanmakta, belediye olanakları bir avuç partili müteahhit tarafından sömürülmektedir. Dar gelirli guruba yönelik tek ekonomik faaliyet, propaganda aracı yapılan ve oy için verilen sadakadır. Sadaka, bugün kurumsallaşmış bulunmaktadır.

Oysa olanakların yoksullar lehine paylaşılması mümkündür. Mahalli üretimin ve tüketimin yerel yönetim tarafından, kurumsal olanaklarla düzenlenmesi ve örgütlenmesi mümkündür. Üretim ve tüketim kooperatifleri yoluyla yapılacak bu düzenleme ile dar gelirli bütçesine katkı sağlanacak, mahallede yaşayan her bireyin daha iyiyi ucuzasına almasının aracı kullanılacaktır.

Yerel yönetimler klasik hizmetin dışında ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesi ve

çeşitlendirilmesi için de önemli bir misyonun aracı durumuna gelebilirler. Sosyal belediyecilik anlayışıyla hareket edildiğinde halkın ihtiyaçları doğrultusunda harekete geçilebilir. Uygun ekonomik-sosyal araçları yaratarak halkın temel ihtiyaçlarının karşılanması mümkündür. Özellikle üretim kooperatiflerinin oluşturulması çok önemlidir. Bunu tüketim, kültür v.s. kooperatifler izleyebilir. Belediyeleri ve ürettikleri hizmetleri de kapsayan özelleştirme ve taşeronlaştırmaya son verilecektir.

IV-DEMOKRATİK SÜRECİN OLUŞMASINA İLİŞKİN GÖREVLERİMİZ:

Yaşamın her alanında sorunların merkezinde olan ezilen milyonlar, sorunların çözümünde de merkezde olmalıdır. Ülkemizde şimdiye kadar sergilenen pratikler büyük oranda halkı edilgen ve pasif bir konuma itme üzerine kuruldu. Yerel yönetimlerde de durum diğer alanlardan farklı değil. Sorunların muhatabı milyonlar yerel yönetimlerin bütün çalışmalarında "katılımcı" değil; bizzat karar alma mekanizmalarına dâhil olan ve işi yöneten olacaktır.

Yerel yönetimler ile demokrasi arasındaki ilişki bütün boyutlarıyla en temel konulardan biri olmuştur. Bu ilişkinin temel dayanağı "kendi kendini yönetme ilkesi"dir. Kendi kendini yönetme ilkesi katılmayı da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla demokrasinin işlerlik kazanması ve sürdürülmesi daha çok, halk katılımının artırılması ile mümkün olabilmektedir. Bu yaklaşım temelinde:

1- Toplumun farklı kesimlerinin, buldukları yerleşim alanlarında kendi yerel yönetimlerini yaratma sürecine aktif bir şekilde katılmaları sağlanacaktır. Bunun için halk meclislerini oluşturma çalışmaları seçim öncesi süreçte başlatılacaktır. Yerel ölçekte halkın yönetime etkin katılımını sağlamak için Mahalle Meclisleri, Gençlik Meclisi, Kadın Meclisi gibi yönetim ve karar organları oluşturularak söz, yetki ve karar halka verilecektir.

2- Bu doğrultuda, 2009 yerel seçimleri öncesinde oluşturulan bu genel program ile her seçim birimi için o seçim çevresinde oluşturulan somut seçim programları, o yerelde halkı temsil edecek aday ya da adaylar, mahallede yaşayan herkesin katılımına ve müdahalesine olanak verecek bir tartışma süreci içerisinde şekillenecek ve belirlenecektir.

3- Demokrasi güçleriyle en geniş birlikteliği yaratmak için girişimlerde bulunulacak ve bu girişimler yerel seçim süreciyle sınırlı tutulmayacaktır. Demokrasi güçlerinin birliğinde aslanan "güç birliği" ya da "eylem birliği" değil, halkın merkez alındığı anlayış ve program zemininde bir birlikteliktir.

4- Yerel seçim öncesinde oluşturulan program çerçevesinde bir araya gelen demokrasi güçlerinin, her düzeydeki (muhtarlık, il genel meclisi, belediye meclisi ve belediye başkanlığı) adayları, halkla birlikte yapılacak tartışma ve değerlendirme-

ler aracılığıyla demokratik katılım sağlanarak ve o seçim çevresinin koşulları müsait ise ön seçimle belirlenecektir.

5- Bu seçim esasına uygun olarak belirlenmiş olan ve seçimleri kazanan adaylar, yönetim süresi içinde, tüm faaliyetlerinde oluşturulan programa uygun hareket etmeyi taahhüt edeceği gibi halk meclislerine ve halka karşı sorumlu olacak ve bu sorumluluğun gereği pratik olarak ortaya konacaktır.

V- YEREL YÖNETİMİN DEMOKRATİK KURUMLARI:

Demokrasinin geliştirilmesinde, halkın, yönetime ait karar organlarında, sürece daha etkili bir şekilde katılabilmeleri, öngörülen modelin uygulanabilmesi açısından temel önemdedir. Bunun sağlanabilmesi için Belediye Meclisi, mahalle esasına göre oluşturulacak ve mahallelerin bu mecliste nispi temsili sağlanacaktır.

1- Halk Meclisi:

Bu çalışma tarzının kazanımla sonuçlanacağı yerlerde programımızın uygulanmasının garanti altına alınması sokak, cadde, mahalle, semt, ilçe ve il düzeyine kadar genişletilmiş "halk meclislerinin" oluşturulmasıyla gerçekleştirilecektir. Bir yerel yönetimin, yerel demokrasiyi var edebileceği en önemli araç sahip olduğu halk meclisleridir. Halk Meclisleri, yaşadığımız kente sahip çıkmak, yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine daha fazla kesimin katılımını sağlamak, yerel yönetimin çalışmalarını denetlemek; yönetim sürecinde dil, din, ırk, aşiret, sınıf ve cinsiyet ayrımı gözetmeden yereli halkla birlikte yönetmek, daha çağdaş, daha katılımcı, daha uygar bir yapı oluşturmak ve kentlilik bilinç ve kültürünü geliştirmek amacıyla oluşturulur.

Halk Meclisleri; Mahalle Meclisleri ile Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi gibi çeşitli alt meclislerin temsilcilerinden ve Halk Meclisinin yönetim anlayışına dayalı çeşitli toplumsal kesimlerin kent yönetimine katkıda bulunma amacıyla oluşturdukları "çalışma komisyonlarının" temsilcilerinden oluşur. Böylelikle yerelde yaşayan her birey, meslek ve iş çevreleri, etnik topluluklar ve kitle örgütleri halk meclisinde temsil edilir. Temsilin oluşumunda kadınların ve gençlerin temsiline pozitif ayrımcılık kuralı uygulanacaktır. Halk Meclisini oluşturan alt meclislerin ve çalışma komisyonlarının kendi içlerinde ayrı çalışma programları ve organları olacaktır. Halk çalışmanın bütün aşamalarında, her düzeylerdeki temsilcilerini, demokratik bir şekilde değiştirme hakkına sahip olacaktır.

Yerel yönetimlerde hizmetler, memur ve işçi personel tarafından yürütülmektedir. İşçi personel, sendikalaşma, toplu iş sözleşmesi ve grev hakkını kullanmaktadır. Memur personel sendikalaşma sorununu kısmen çözmüştür fakat toplu söz-

leşme ve grev hakkını kullanamamaktadır. Personel politikamız ile memur personelin özgürce sendikalaşmasına, toplu sözleşme ve grev hakkını kullanmasına olanak sağlanacaktır. Tüm çalışan personelin işçi-memur ayrımı yapılmadan yönetime katılımı demokratik bir biçimde sağlanacaktır. Belediye emekçileri hizmetin üretilmesi ve yerine getirilmesi ile yönetim sürecinin doğrudan bileşeni durumunda olacaklardır.

2- Referandum:

Demokratik karar sürecinin oluşmasının bir diğer kurumu olarak, referandumdan olanaklar çerçevesinde yararlanılmalıdır. Bu sayede yerel demokrasinin geliştirilmesi için karar alma süreçleri ve kent/belde hakkındaki temel kararlar ve yönetim için halkın doğrudan katılımı sağlanmış olacaktır.

3- Yürütme Kurulu:

Yerleşim yerinin tüm dinamiklerinin temsil edildiği halk meclisi belli aralıklarla toplanacak, meclisin toplantı yapmadığı zamanlarda, yasal olarak seçilmiş yönetici ile birlikte görev yapmak üzere bir "yürütme kurulu" oluşturulacaktır. Yürütme kurulu, halk meclisi tarafından seçilecek ve halk meclisinin kararlarını uygulamakla yükümlü olacaktır.

VI- YEREL YÖNETİMİN DENETİMİ:

Yerel yönetimlerin çalışmaları, gelir ve giderleri, projeleri vb. oluşturulan meclisler ve çalışma gruplarının görüş, öneri ve beklentileri ekseninde denetlenecektir. Bu çalışmalarda şeffaf olunacak ve çalışmanın her bir aşamasında halk, düzenli bir şekilde bilgilendirilecektir. İletişim teknolojisi halkın yönetimi denetlemesinde ve iletişimde etkin olarak kullanılacaktır.

Merkezi yönetim ile yerel yönetim arasında hiyerarşinin görünümünden biri de denetim alanında ortaya çıkmaktadır. Vesayet yetkisine sahip merkezi yönetim, dilerse kendisini kent halkının, seçimle belirlenmiş meclisinin ve başkanının yerine koymak suretiyle bir hizmetin yürütülmesine veya yürütülmemesine karar verebilmektedir. Oysa demokratik belediye kurumunun mevcut olduğu bir sistemde bu yetki kent halkına ve onun temsilcisi olarak seçilmiş bulunan belediye organlarına aittir. Bu organların kararlarının, yerel halkın yararına olup olmadığının denetlenmesi, yani yerindelik denetiminin yapılması, yerel demokrasiyi ilgilendiren siyasal bir denetimdir ve bu yetkiyi ancak halk kullanmalıdır.